

Geachte mevrouw van Veldhoven-van der Meer,

Het is een alom geaccepteerde waarheid dat het Akkoord van Parijs een eiwittransitie nodig heeft. Maar die transitie zit in Nederland [in het slop](#). De deze week verschenen [Eiweet-monitor](#) toont ook waarom: de Nederlandse supermarkten doen onvoldoende en slagen er maar niet in om hun eigen, vrijwillige doelen te halen. Zonder wettelijk kader mist Nederland haar doelen en daarmee een unieke kans om winst te boeken voor de gezondheid van mens, dier en natuur.

Wij vragen u om middels sturend beleid een gelijk speelveld te creëren voor supermarkten, om hen in staat te stellen om hun eigen doelen, en daarmee de doelen uit het Nederlandse Klimaatakkoord, te halen en de circulaire economie dichterbij te brengen.

De eiwittransitie is nodig voor de gezondheid van mens, planeet en dier

De transitie van dierlijke naar plantaardige eiwitten is een van de meest impactvolle instrumenten om de Nederlandse voedselketen gezonder en duurzamer te maken. Onafhankelijke analyses ([PBL 2019](#), [IBO 2023](#)) tonen aan dat een verschuiving naar meer plantaardige eiwitten in het Nederlandse eetpatroon cruciaal is om klimaatdoelen te halen en binnen ecologische grenzen te blijven. [Onderzoek door CE Delft](#) toont dat een transitie naar 60% plantaardig wel 9 Mton CO₂-e per jaar kan vermijden, ongeveer zoveel als de uitstoot van 2 miljoen dieselauto's.

Ongeveer twee derde van de Nederlandse landbouwgrond wordt gebruikt voor de veehouderij. Daarmee staat ongeveer een derde van alle grond in Nederland in dienst van vlees- en zuivelproductie. Op ongeveer hetzelfde areaal legt de Nederlandse veehouderij buiten de landsgrenzen beslag. Een meer plantaardig

eetpatroon verlicht de enorme druk op ons grondgebruik, waardoor de natuur meer kansen krijgt.

Bovendien concludeert de [Gezondheidsraad](#) dat deze verschuiving gepaard gaat met grote gezondheidswinsten. Meer plantaardige voeding verlaagt het risico op hart- en vaatziekten, diabetes type 2 en obesitas, en wordt in verband gebracht met een lager risico op verschillende vormen van kanker, cognitieve achteruitgang en dementie, en chronische ontstekings- en gewrichtsklachten.

Tot slot wordt het leed van veel dieren in de veehouderij hiermee vermeden en ruimte geschapen om de dieren die gehouden worden een dierwaardig(er) bestaan te geven. Naast betere dierenwelzijnswetgeving is een wettelijk kader dat de eiwittransitie afdwingt daarom noodzakelijk om te komen tot een duurzaam en diervriendelijk(er) voedselsysteem.

Doelen kennen brede erkenning maar worden niet gehaald

Het recent verschenen, gerenommeerde EAT-Lancet rapport onderstreept dat een verschuiving naar 70% plantaardige eiwitconsumptie (waar dat nu nog [ongeveer 43%](#) is) noodzakelijk is om binnen veilige planetaire grenzen te kunnen blijven.

Nederland erkent het belang van deze eiwittransitie en heeft als [tussendoel](#) gesteld dat in 2030 een 50/50-verhouding tussen plantaardige en dierlijke eiwitten wordt bereikt. In de Green Deal Duurzame Zorg (Nederland) is de ambitie voor voeding in zorginstellingen in 2030: 60% plantaardig voor medewerkers en bezoekers.

Nederlandse supermarkten hebben op vrijwillige basis ook afgesproken verder te gaan en streven ernaar dat in 2030 ongeveer 60% van de verkochte eiwitten plantaardig is. Desondanks laat de [praktijk](#) zien dat de vrijwillige doelstellingen van de retailsector – 60% plantaardig tegen 2030 – niet worden gehaald. Deze week toonde de landelijke eiwitmeting van Eiweet dat geen enkele supermarktketen meer dan 1% voortgang boekte sinds 2020.

Zonder wettelijke verplichtingen is de kans nihil dat supermarkten hun eigen ambitie realiseren. Dat heeft u eerder bij het plastic pact al kunnen zien. De sector heeft daarom dringend nood aan een gelijk speelveld, zodat stappen naar minder dierlijke

eiwitten (bijvoorbeeld door middel van een ander beleid op bonussen, marketing of schapindeling) mogelijk worden zonder dat dit tot concurrentieel nadeel leidt.

Maak de vrijwillige retaildoelen afrekenbaar

De sector heeft reeds een meetinstrument (Eiweet 2.0) en rapporteert jaarlijks haar eiwitbalans; dit biedt een solide basis voor een regulerend kader.

Daarom verzoeken wij u dringend om de volgende bindende maatregelen te nemen:

1. Juridisch afdwingbare targets
 - 2027: minimaal 50% plantaardige eiwitten in het totale assortiment.
 - 2030: minimaal 60% plantaardige eiwitten.
 - 2035: minimaal 70% plantaardige eiwitten.
2. Afrekenbare malusregeling
 - Supermarkten die onder het gestelde percentage blijven, betalen een malus, proportioneel aan hun afstand tot het doel, en in verhouding met de schade aan de gezondheid van mens, dier en natuur veroorzaakt door de oververkoop van dierlijke producten
 - De opbrengsten worden aangewezen voor de verduurzaming van de landbouw (bijvoorbeeld investeringen in plantaardige eiwitgewassen en circulaire productiemethoden).
3. Optioneel: bonus voor wie de doelen wél haalt
 - In lijn met het [recente advies](#) van de Raad Volksgezondheid en Samenleving in het kader van een gezond supermarktaanbod kan u ervoor kiezen om naast de malus ook een bonus in te stellen voor retailers die er wel in slagen om de eiwitdoelen te halen.

De malus creëert een directe financiële drijfveer voor supermarkten om hun assortiment aan te passen. Aangezien alle Nederlandse retailers het 2030-doel al nastreven, is deze malus slechts een stok achter de deur – als retailers op hun eigen schema blijven heeft de maatregel voor hen geen gevolg of kan het hen zelfs een concurrentievoordeel bieden ten opzichte van achterblijvende retailers.

De infrastructuur voor meting bestaat al en wordt al [erkend en gebruikt](#) door het Ministerie van LNV; de administratieve lasten zijn beperkt.

Wij roepen u op om, in lijn met de klimaatdoelstellingen van het Klimaatakkoord en de noodzaak om de gezondheid van mens, dier en natuur structureel te beschermen, deze bindende regels zo spoedig mogelijk in de wetgeving op te nemen. Alleen met een afrekenbaar kader kunnen we de noodzakelijke versnelling van de eiwittransitie realiseren en daarmee een substantiële bijdrage leveren aan de nationale en mondiale klimaatambities.

Graag zijn wij bereid om nadere toelichting te geven of mee te denken over de invulling van de malusregeling en de rapportage-processen.

Met vriendelijke groet,

Donald Pols

Directeur Milieudefensie

Patrick Deckers

Voorzitter Caring Doctors

Marijn van der Pas

Directeur Compassion in World Farming Nederland

Jurjen de Waal

Directeur Mighty Earth Nederland

Dirk-Jan Verdonk

Directeur World Animal Protection Nederland